

Міністерство освіти і науки України

Національний університет водного господарства та
природокористування

Навчально-науковий інститут будівництва та архітектури

Кафедра архітектури та середовищного дизайну

03-08-88М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних занять з дисципліни

«Проектування громадських просторів»

для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня
за освітньо-професійною програмою «Архітектура та
містобудування» спеціальності 191 «Архітектура та
містобудування» денної форми навчання

Рекомендовано науково-
методичною радою
з якості ННІБА
Протокол № 2 від 04.10.2022 р.

Рівне – 2022

Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни «Проектування громадських просторів» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за освітньо-професійною програмою «Архітектура та містобудування» спеціальності 191 «Архітектура та містобудування» денної форми навчання [Електронне видання] / Сергіюк І. М. – Рівне : НУВГП, 2022. – 16 с.

Укладач: Сергіюк І. М., кандидат архітектури, доцент кафедри архітектури та середовищного дизайну.

Відповідальний за випуск: Михайлишин О. Л., доктор архітектури, професор, завідувач кафедри архітектури та середовищного дизайну.

Керівник освітньої програми: Ричков П. А., доктор архітектури, професор, професор кафедри архітектури та середовищного дизайну.

© І. М. Сергіюк, 2022
© НУВГП, 2022

Зміст

1. Передмова	3
2. Мета та завдання проекту	4
3. Теми практичних занять	5
4. Завдання до практичних занять.....	6
5. Література	12
6. Додатки.....	14

1. ПЕРЕДМОВА

Предметом вивчення дисципліни «Проектування громадських просторів» є формування у студента теоретичних та практичних навичок для проектування громадських просторів як комплексного та системного елементу сучасного урбаністичного середовища.

Проектування громадських просторів на сучасному етапі розвитку міського середовища визначає цілий ряд проблем, з якими доведеться стикнутися фаховому архітектору у своїй практичній діяльності. Практичні завдання передбачають вивчення методології організації, планування та архітектурного проектування громадських просторів, що дозволяє стратегічно вирішувати проблеми у функціонуванні нового чи вже сформованого міського середовища.

Цей курс носить міждисциплінарний характер і є одним зі способів поєднання курсів гуманітарного циклу з дисциплінами фахової підготовки студентів, навчальних практик та науково-проектної практики. Тематика практичних робіт може бути поєднана з курсом архітектурного проектування, що передуює виконанню магістерської кваліфікаційної роботи.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ПРОЕКТУ

Метою навчальної дисципліни є формування у студента уявлення про основи проектування громадських просторів як комплексного та системного елементу міського середовища, засвоєння практичних основ проектування та дизайну громадських просторів, а також формування у майбутнього фахівця індивідуального підходу до вирішення комплексних проектних завдань.

Завдання дисципліни – оволодіння та вдосконалення навичок у сфері архітектурного проектування міського середовища, вивчення основних планувальних, композиційних та функціональних принципів проектування громадських просторів базуючись на феноменологічному методі.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:

- історико-теоретичні витoki проектування громадських просторів;
- сучасний понятійно-термінологічний апарат дотичний до містобудівної практики;
- методи архітектурного проектування громадських просторів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен вміти:

- давати аналітичну характеристику громадським просторам в існуючій системі міського середовища;
- визначати типологічні особливості архітектурного проектування громадських просторів;
- застосовувати теоретичні положення, принципи проектування та архітектурного формування громадських просторів у практичній діяльності для оптимального вирішення творчих завдань;

- самостійно визначати мету, цілі та шляхи створення власних проєктних рішень;
- на основі отриманих знань за курсом та у взаємодії з теоретичними положеннями суміжних дисциплін приймати обґрунтовані, раціональні та оригінальні проєктні рішення.

3. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	2	3
Змістовний модуль 1. Громадські простори в системі міського середовища		
1	Основи розвитку структури громадських просторів у міському середовищі	2
2	Громадські простори різного призначення	2
3	Використання засобів архітектурної композиції у формуванні громадських просторів	2
Змістовний модуль 2. Архітектурне формування громадських просторів		
4	Видача проєктного завдання. Вибір ділянки для проєктування громадського простору. Збір вихідних даних (рекогносцировка та фотофіксація містобудівної ситуації)	2
5	Розроблення ескіз-ідеї (виконання клаузури)	2
6	Аналіз міського середовища та вибраної проєктної ділянки	2

Змістовний модуль 3. Феноменологічний метод та аналіз проєктних рішень громадських просторів		
7	Розробка ескізного проєкту громадського простору (за вибраною темою)	2
8	Розробка ескізного проєкту громадського простору (за вибраною темою)	2
9	Розробка деталей та оформлення альбому проєктних креслень	2
Разом		18

4. ЗАВДАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Змістовний модуль 1.

Громадські простори у системі міського середовища

Тема 1. Основи розвитку структури громадських просторів у міському середовищі

Питання для контролю і самоконтролю:

1. Яким чином змінювалися уявлення та підходи до пізнання міського середовища та громадських просторів?
2. Дайте визначення поняттю «місто».
3. Дайте визначення поняттю «громадські простори».
4. Що таке громадський простір у сучасному контексті?
5. Що таке урбанізація?
6. Що таке урбаністика?
7. За якими ознаками можна класифікувати громадські простори?
8. Які основні етапи та послідовність містобудівного проєктування?

9. Яка проблематика у проектуванні сучасних громадських просторів у містах України?

Тема 2. Громадські простори різного призначення

Питання для контролю і самоконтролю:

1. Яке основне призначення громадських просторів?
2. Які є види громадських просторів (типологія)?
3. Які існують функціональні зони міського середовища?
4. У чому полягає оптимізація та реконструкція планувальної структури громадських просторів міста?
5. Які чинники впливають на потребу трансформації системи громадських просторів міста?

Тема 3. Використання засобів архітектурної композиції у формуванні громадських просторів

Питання для контролю і самоконтролю:

1. Які композиційні чинники впливають на формування громадських просторів?
2. Які існують види громадських просторів?
3. Які основні елементи громадського простору?
4. Який архітектурний простір відноситься до громадського?
5. Які функціональні характеристики громадських просторів?
6. Назвіть загальні рекомендації щодо архітектурного формування громадських просторів.

Завдання до опрацювання змістовного модуля 1:

Графічна частина.

1. Виконати на листі форматом А3 аналітичні та фотографічні схеми з поясненням проблематики, функціонування та передбачуваних трансформацій

- (при потребі) вибраного чи виділеного громадського простору. Вихідні дані: топографічний план, фотофіксація різних періодів, статистичні дані.
2. Визначити переваги та недоліки громадського простору. Визначити якість існуючого громадського простору. Презентувати виконаний аналіз.

Змістовний модуль 2. Особливості архітектурного формування громадських просторів

Тема 4. Видача проектного завдання. Вибір ділянки для проектування громадського простору. Збір вихідних даних (рекогносцировка та фотофіксація містобудівної ситуації).

Питання для контролю і самоконтролю:

1. Назвіть причини дегуманізації містобудівного простору.
2. Які існують форми пішохідних просторів у сучасних містах?
3. Що таке пішохідний простір?
4. Які принципи визначення розмірів пішохідних просторів?
5. Які основні проблемні аспекти розкриваються в книзі Йена Гейла «Міста для людей»?
6. Що таке пішохідна зона?
7. Що таке містобудівна композиція?
8. Назвіть компоненти містобудівної композиції.
9. Що таке структурність у містобудівній композиції?
10. Які існують способи розташування ієрархічно важливих структурних елементів?
11. Що таке масштабність та співрозмірність?
12. Які існують різновиди відкритих громадських просторів?

13. Яка роль малої архітектурної форми у архітектурному просторі?
14. У чому полягають закономірності сприйняття громадського простору?
15. Які закономірності психологічного сприйняття громадського простору?

Графічна частина.

1. Виконати замальовки (графічні візуалізації) розкриття характерних видових точок вибраного громадського простору, прилеглих вулиць з показом забудови та елементів благоустрою громадського простору (формат А4).

Тема 5. Розроблення ескіз-ідеї (виконання клаузури).

Графічна частина.

1. Зобразити загальну ідею (декілька варіантів), що буде відображати композиційні принципи архітектурного формування вибраного громадського простору (формат А4).

Тема 6. Аналіз міського середовища та вибраної проєктної ділянки.

Питання для контролю і самоконтролю:

1. Який радіус обслуговування різних типів громадських просторів?
2. Відтворіть схеми структури громадських просторів.
3. Опишіть структурну організацію громадських просторів.
4. Які існують рівні системи громадського обслуговування?
5. Як побудована триступенева система громадського обслуговування сельбищної території?

6. Що забезпечує система масового обслуговування населення?
7. Що забезпечує система індивідуального обслуговування населення?

Графічна частина.

1. Виконати на листі форматом А3 аналітичні та фотографічні схеми з поясненням проблематики, функціонування та передбачуваних трансформацій (при потребі) вибраного чи виділеного громадського простору. Вихідні дані: топографічний план, фотофіксація різних періодів, статистичні дані. Визначити переваги та недоліки громадського простору. Визначити якість існуючого громадського простору. Презентувати виконаний аналіз.

Змістовний модуль 3. Феноменологічний метод та аналіз проєктних рішень громадських просторів.

Тема 7. Розробка ескізного проєкту громадського простору (за вибраною темою).

Тема 8. Розробка ескізного проєкту громадського простору (за вибраною темою).

Тема 9. Розробка деталей та оформлення альбому проєктних креслень.

Графічна частина.

1. Виконати проєкт вибраного громадського простору. Розробити схеми та перспективу (альбом форматом А3). Можливі варіанти громадського простору: пішохідна вулиця, площа, бульвар, парк, сквер – узгоджується з викладачем.
2. Захист та здача альбому з аналітичною та проєктною частинами.

Загальні питання для контролю і самоконтролю:

1. Що таке публічний громадський простір?
2. Що таке громадські місця?
3. Назвіть головні функції громадських просторів.
4. Якими якостями повинен володіти громадський простір?
5. Назвіть основні напрями формування сучасних громадських просторів.
6. Які чинники впливають на сприйняття громадського простору?
7. Назвіть причини деградації історичних громадських просторів.
8. Поясніть поняття «Ефект Більбао».
9. Які існують стратегії сучасної концепції урбаністичного капіталу?
10. Які існують сценарії сучасних перетворень традиційних громадських просторів?
11. Назвіть універсальні просторові форми громадських просторів.
12. Які традиційні громадські простори європейського історичного міста?
13. Що таке традиційна міська площа?
14. Які існують види площ за функціями?
15. Що таке вулиця як міський простір?
16. Що таке бульвар та проспект?
17. Назвіть складові громадських просторів.
18. Поясніть призначення набережних.
19. Яке призначення міських парків?
20. Що таке громадські простори нового типу?
21. Що таке квазіпублічний простір?
22. Які засади архітектурного формування нових форм сучасних громадських просторів?
23. Які умови створення пішохідних просторів?

5.ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Гейл. Йєн. Міста для людей. Київ : Основи, 2018. 304 с.
2. Рибчинский О. В. Архітектура периметральної забудови ринкових площ міст та містечок Галичини у кінці XVIII – на початку XX століть : автореф. дис... канд. архіт. : 18.00.01. Львів, 2000. 18 с.
3. Черкес Б. С. Національна ідентичність в архітектурі громадських центрів столичних міст в умовах ідеологічної детермінації : автореф. дис... д-ра архіт. : 18.00.01. Київ, 2006. 36 с.
4. Шульц Б. Возвращение к площади, или искусство создания интерьеров в пространстве города. *Speech: площади*, 03.2009. С. 18–34.
5. Яргина З. Н. и др. Основы теории градостроительства : учеб. для вузов. М. : Стройиздат, 1986. 326 с.
6. Carona M., Heath T., Ос Т., Tiesdell S. Public places – urban spaces. The diensions of urban design. Oxford: Architectural Press, 2008. 312 p.
7. Chmielewski J. M. Teoria urbanistyki w projektowaniu i planowaniu miast. Warszawa : Oficyna Wydawnictwa Politechniki Warszawskiej, 2001. 456 s.
8. Ellin N. Postmodern urbanism. Revised edition. New York : Princeton Architectural Press, 1999. 392 p.
9. Katarzyna Pluta. Przestrzenie publiczne miast europejskich. Projektowanie urbanistyczne. Warszawa : Oficyna Wydawnictwa Politechniki Warszawskiej, 2014. 296 s.

Допоміжна література

1. ДБН Б.2.2-12:2019 Планування та забудова територій. К. : Мінрегіонбуд, 2019. 177 с.

2. ДБН В.2.2-40:2018 Інклюзивність будівель і споруд. К. : Мінрегіонбуд, 2018. 64 с.
3. ДБН В.2.3-5:2018 Вулиці та дороги населених пунктів. К. : Мінрегіонбуд України, 2018. 55 с.
4. ДБН В.2.3-15:2007 Автостоянки і гаражі для легкових автомобілів. К. : Мінбуд, 2007. 37 с.
5. ДБН А.2.2-3-2014 Склад та зміст проектної документації на будівництво К. : Мінрегіонбуд України, 2014. 33 с.
6. ДСТУ Б А.2-4-2:2009 Умовні позначки і графічні зображення елементів генеральних планів та споруд транспорту. К. : Мінрегіонбуд України, 2009. 28 с.
7. ДСТУ Б А.2.4-4:2009 Основні вимоги до проектної та робочої документації. К. : Мінрегіонбуд України, 2009. 51 с.
8. ДСТУ Б А.2.4-6:2009 СПДБ. Правила виконання робочої документації генеральних планів. К. : ДП «Укрархбудінформ», 2009. 34 с.

Інформаційні ресурси

1. Законодавство України. URL: <http://www.rada.kiev.ua/>
2. Кабінет Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua/>
3. Державний комітет статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
5. Обласна наукова бібліотека (м. Рівне, майдан Короленка, 6). URL: <http://www.libr.rv.ua/>
6. Наукова бібліотека НУВГП (м. Рівне, вул. Олекси Новака, 75). URL: http://nuwm.edu.ua/naukova_biblioteka (http://nuwm.edu.ua/MySql/page_lib.php).
7. Кафедра архітектури та середовищного дизайну URL: <https://nuwm.edu.ua/nni-ba/kaf-asd>.

6.ДОДАТКИ

Методика архітектурного формування громадських просторів

Рис. 2. Приклад оформлення залікової роботи

Схема функціонального зонування території парку (з 2020р.)

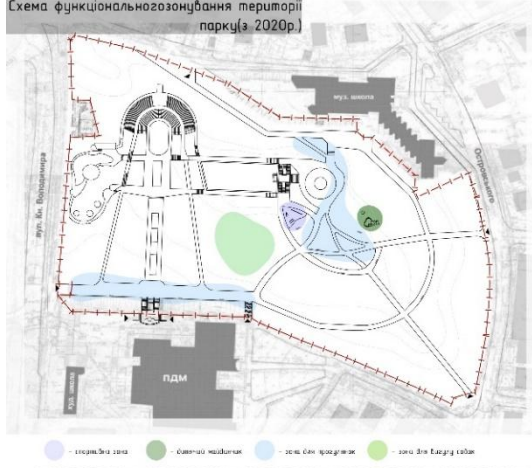
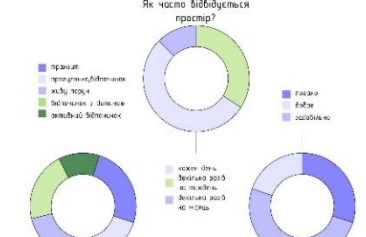
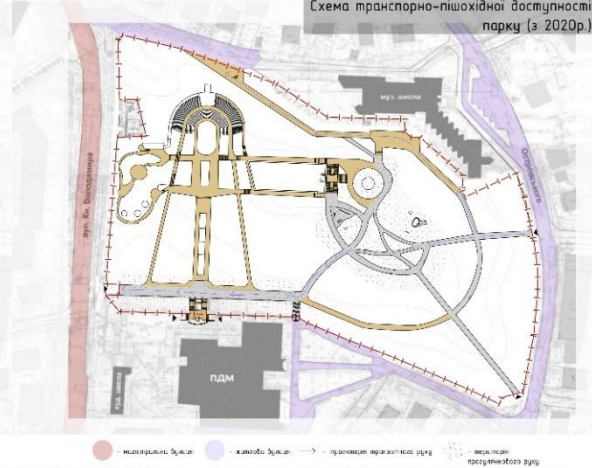

Схема транспортно-пішохідної доступності парку (з 2020р.)

Результати спостереження

Після дослідження в Луцьку було виявлено найвищий користувач простору - діти (майже по всьому часу за ними спостерігали) та підлітки, що хотіли не самотності, але самотності на місцях відпочинку. Також зустрілися діти, які хотіли відпочити та дізнатися про новини. Також зустрілися діти, які хотіли відпочити та дізнатися про новини. Також зустрілися діти, які хотіли відпочити та дізнатися про новини.

Після дослідження території простору, у ньому хотіли не самотності, але самотності на місцях відпочинку. Також зустрілися діти, які хотіли відпочити та дізнатися про новини. Також зустрілися діти, які хотіли відпочити та дізнатися про новини.

Рис. 3. Приклад оформлення залікової роботи